

Posudek vedoucí práce

Novotná Kristýna: *”Boj o autoritu“ Au-pair jako součást výchovného procesu dětí v hostitelské rodině*

Diplomová práce Kristýny Novotné je případová studie založená na vlastní studentčíně zkušenosti jako au-pair v dobře situované rodině na španělském ostrově Mallorca. Studentka se ve své práci zaměřila na to, jakou podobu může mít výchova v rodině s au-pair a jakým způsobem probíhá proces vyjednávání o procesu výchovy dětí v takto uspořádané rodině. Analyzovala přitom výchovné strategie otce, matky a to, jak na výchovu rodičů a přítomnost au-pair reagují děti. Zároveň pojednala o tom, jaké otázky si ona sama pokládala ohledně vlastní pozice v rodině a identity au-pair, jaké výchovné strategie při pobytu zaujímal, jak iniciovala diskuze s rodiči o výchově a jakými způsoby vyjednávala a získávala moc v dané rodině.

Kristýna Novotná uskutečnila skutečně poctivý a intenzivní terénní výzkum, psala si terénní deník, mnoho témat během výzkumu do hloubky promýšlela. Její úloha byla složitá a zároveň výhodná v tom, že sama byla součástí terénu, že sama byla zkoumající, ale i jednou ze zkoumaných a že právě její *agency* měla vliv na podobu vztahů v rodině. Takový výzkum se zapisuje do kontextu současných, postmoderním přístupem inspirovaných studií, kdy výzkumník není chladný pozorovatel, ale plně si uvědomuje svou roli, svou *positionality* v terénu a svůj vliv na průběh výzkumu. Přestože mnohé situace v roli au-pair mohly být náročné a emočně nabitě, domnívám se, že se Kristýně Novotné do velké míry podařilo získat emoční odstup a s empatickým pochopením nahlédnout vnitřní logiku chování a jednání všech členů rodiny. Kristýna tak odkrývá nejen, jaké strategie dotyční zaujmají, ale také proč. Přestože si dokáží představit ještě mnohem větší, analytický odstup od „své vlastní pravdy“ a svého chování, do hloubky popsané přístupy všech aktérů a popis procesu vyjednávání o výchově považují za etnograficky zdařilé.

Celkově pozitivně hodnotím také teoretické zakotvení práce. Studentka si vybrala Foucaultův koncept moci, skrze který analyzovala projevy a rozložení moci v procesu výchovy dětí v rodině s au-pair. Také způsob, jakým Kristýna Novotná použila konkrétně koncept *pastýřské moci* při interpretaci dat z terénu, považují za nosný a zdařilý. Vzhledem k dobře etnograficky popsaným situacím, kdy děti (konkrétně syn) demonstroval svou moc a

svou pozici skrze peníze a dával někdy au-pair na vědomí, že je pouze „zaměstnancem“, který je rodiči placen, by se zároveň nabízelo nahlédnout na terén skrze perspektivu sociální třídy. V Závěru mohly být poznatky z terénu hutněji a systematictěji shrnuty; v této závěrečné části naopak velmi oceňuji studentčinu snahu bořit stereotyp au-pair, který převažuje v dosavadní beletristické ale i odborné literatuře a představuje ji jako bezmocnou, oslabenou, dominovanou, zkrátka tu, která je pod velkým tlakem *structure*. Kristýna Novotná naopak přesvědčivě popisuje moc, kterou au-pair dávají specifické *strukturální podmínky* (1. rodiče dávají au-pair do opatrování to nejcennější - své děti a musejí v ni vložit důvěru a spolehnout se na její kvality a pozitivní přístup k dětem, 2. děti mohou mít k au-pair bližší vztah než k rodičům, protože s nimi tráví mnoho času a mnoho s nimi sdílí), ale také *agency*, kterou mohou au-pair projevit a samy do velké míry rozhodnout o své pozici v rodině.

Za velké úskalí výzkumů, které jdou takto do hloubky rodinných vztahů, považuji etiku výzkumu. Studentka byla v tomto smyslu upřímná a rodinu o svém výzkumu informovala, respondenty přitom v práci anonymizovala. Skutečnou zkouškou ohněm by práce prošla, pokud by si „její“ rodina mohla práci přečíst. I k tomu možná dojde. Až teprve v tom momentu Kristýna zjistí, zda se jí podařilo své zkušenosti z terénu podat přesvědčivě a zároveň skutečně citlivě.

Na diplomové práci Kristýny Novotné celkově oceňuji, že jde do hloubky; jedná se o poctivou a dobře teoreticky zakotvenou etnografii. Celá práce nepůsobí školácky, je zajímavá a čtivá. Ze všech zmíněných důvodů vřele doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm výborně, tedy A.

V Praze 7. 5. 2018

Tereza Hyánková